

Socialdepartementet

Myndigheten för vårdanalys
Box 6070
102 31 Stockholm

Uppdrag att utveckla kvaliteten inom äldreomsorgen

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för vårdanalys att under 2012 utveckla en metod att undersöka kvaliteten inom äldreomsorgen ur ett brukarperspektiv.

För ändamålet får Myndigheten för vårdanalys använda 600 000 kronor under 2012. Medlen utbetalas efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken, anslagsposten 20 Sammanhållen vård och omsorg om äldre. Rekvisition ska ske senast den 1 december 2012 och hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Medel som inte utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2013. En lägesrapport av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 mars 2013 och en slutredovisning senast den 28 februari 2014. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Särskilda medel har avsatts i statsbudgeten för 2012 i syfte att förbättra vården och omsorgen om de mest sjuka äldre. Äldre med omfattande behov av vård och omsorg har speciella krav på kontinuitet, trygghet och olika kvalitetsaspekter på vård och omsorg. Ett område som är särskilt angeläget att utveckla är äldres möjligheter att ge sina synpunkter på den vård och omsorg de erhåller. För att kunna ställa krav på utförare, utföra beställningar, styra och leda, följa upp och analysera verksamheterna samt ge underlag för förbättringar krävs metoder för att kunna undersöka kvaliteten inom äldreomsorgen ur ett brukarperspektiv. Detta är inte minst viktigt för gruppen mest sjuka äldre där många har kognitiva svårigheter och problem med att uttrycka sina egna upplevelser av de tjänster som erhålls.

Socialstyrelsen har den 8 mars 2012 (dnr S2012/2022/FST) fått i uppdrag att i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting och Myndigheten för vårdanalys utveckla den nationella brukarundersökningen om äldres uppfattningar om vård och omsorg när det gäller undersökningsmetod och antal deltagare i undersökningen så att resultat kan redovisas på enhetsnivå för särskilt boende och hemtjänst. Brukarundersökningen genomförs i dag som skriftlig brevenkät. En jämförelse av denna metod jämfört med andra metoder är viktig för att på sikt få fram ett verktyg som så långt möjligt återger brukarnas upplevelser av den vård och omsorg som ges.

Ett problem med att tolka brukarundersökningar som ett kvalitetsmått på enhetsnivå är att det kan vara stora skillnader i hälsa och preferenser som inte är relaterade till vårdkvalitet mellan olika enheter eller till kvaliteten på den omsorg som ges till den enskilde brukaren. Om svaren på brukarundersökningar beror på dessa initiala skillnader i hälsa och preferenser är det därför inte möjligt att dra några slutsatser rörande huruvida observerade skillnader mellan olika enheter i resultatet från brukarundersökningarna beror på kvalitetsskillnader, eller om de snarare speglar sammansättningen av brukarna.

Närmare om uppdraget

Ett sätt att hantera skillnader i sammansättning är att kontrollera dessa med hjälp av bakgrundsdata och olika statistiska metoder. Detta sätt att hantera skillnader kan ge en korrekt uppfattning av kvalitet under förutsättning att det går att kontrollera för de hälso- och preferensfaktorer som styr hur brukarna besvarar enkäten. Myndigheten för vårdanalys ska därför utveckla en metod baserad på s.k. vinjetter, som ska kontrollera för initiala skillnader i just dessa faktorer.

Myndigheten för vårdanalys ska under 2013 genomföra en intervjuundersökning där vinjettmetoden ska användas. Undersökningen kompletteras med traditionella frågor kring vårdkonsumtion, kundnöjdhet och självupplevd hälsa samt fysiska hälsobedömningar (exempelvis greppstyrka och balansprov). Denna kombination möjliggör en analys av skillnader i vårdkvalitet.

Ett problem med riktade undersökningar till de mest sjuka äldre är att många äldre kan vara för sjuka för att kunna besvara frågorna. För att få en uppfattning om hur stort problemet är ska intervjuerna ställas till såväl brukare som anhöriga. Utöver att detta ger en bild av problemets omfattning kan man genom att jämföra de fall då såväl brukare som anhöriga besvarat frågorna analysera och föreslå metod för hur anhöriga kan fungera som ställföreträdare för brukaren.

Sammanfattningsvis ska Myndigheten för vårdanalys ta fram en metod som sedan används för att analysera skillnader i vårdkvalitet utifrån ett

brukarperspektiv. Metoden ska vidare jämföras mot den befintliga brukarenkäten för att visa på eventuella systematiska skillnader eller likhet i resultat.

Regeringen avser att avsätta 1 200 000 kronor under 2013 för genomförandet av uppdraget under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Johanna Hedström

Kopia till

Finansdepartementet/Budgetavdelningen
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Regeringskansliets internrevision
Utbildningsdepartementet/Universitets- och högskoleenheten
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Socialstyrelsen
Sveriges Kommuner och Landsting
Famna
Vårdföretagarna